

ГАЛІТОЗ ЯК ПРОБЛЕМА КЛІНІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ: ЧАСТОТА І ТЯЖКІСТЬ НА ЕТАПАХ ОРТОПЕДИЧНОГО ЛІКУВАННЯ

ЯНІШЕН І. В.

доктор медичних наук,

завідувач кафедри ортопедичної стоматології

МАСЛОВСЬКИЙ О. С.

кандидат медичних наук,

доцент кафедри ортопедичної стоматології

ГОРЮШКО В. С.

асистент кафедри ортопедичної стоматології

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Актуальність. Наявність неприємного запаху з порожнини роту давно визнана серйозною медичною та стоматологічною проблемою [1]. З давніх часів відомий симптом неприємного запаху з роту, який, з одного боку, розглядався як проявлення будь-якої патології в організмі людини, з іншого – як низький рівень догляду за порожниною роту. Ще у II ст. до н.е. філософ Апулей констатував, що немає нічого більш суперечливого вигляду людини вільного і благородного, ніж неохайний рот [2].

Естетична сторона життя людини і його взаємне відношення з оточуючими завжди розглядалися як найважливіші елементи статусу людини в суспільстві, і однією з складових таких взаємин була свіжість подиху [3]. При характеристиці хронічного неприємного запаху з порожнини роту в даний час все частіше лікарі та дослідники використовують термін «галітоз» (halitosis), можливі синоніми: озостомія, стоматодісодія, foetor oris або foetor ex ore [4].

На тісний взаємозв'язок медичного і соціального аспектів цієї проблеми вказує те, що при обстеженні груп населення 50% респондентів назвали наявність поганого запаху з роту фактором, який суттєво шкодить успішній кар'єрі його власника (особливо якщо професійна діяльність пов'язана зі спілкуванням), а 20% визначили галітоз одним з найбільш відразливих фізіологічних «проявів» людської персони [5].

Є думка, що галітоз відноситься до категорії «соціальної інвалідності», оскільки для певної групи населення він нерідко являється причиною обмеження спілкування людей, що страждають цим недугом [6].

Частота проявів галітозу у населення Європи становить 50-65% [7]. За даними Американської асоціації стоматологів, в США цим захворюванням страждають 30% населення, а на боротьбу з галітозом витрачається майже 10 млрд. доларів на рік [8]. При обстеженні 1551 жителів Кувейту J.M. Al-Ansari et al., виявили, що 23,3% з числа опитаних страждали галітозом. Бельгійські вчені V. Debaty і E. Rompen [9] при вивченні проблеми галітозу встановили, що неприємний запах з рота хвилює 60% населення, і 90% з них вказували, що основна його причина – запалення тканин пародонту.

Багато авторів підтвердили взаємозв'язок поширеності галітозу серед пацієнтів із захворюваннями пародонта і провели паралель з віком, соціальним класом, статтю і показниками гігієни порожнини рота [10].

На сьогоднішній день розроблена класифікація галітозу, яка включає в себе такі поняття: псевдогалітоз, галітофобія, істинний галітоз. Останній може бути фізіологічним і патологічним, оральним і екстраоральним [11].

Однак, незважаючи на зростаючу значимість проблеми, рівень знань про галітоз, його поширеність та терапію недостатньо високий не тільки серед пацієнтів, але й серед стоматологів, так як не всі питання його ефективної профілактики, діагностики та лікування до кінця вирішені [12].

У зв'язку з цим зростає необхідність застосування об'єктивного методу дослідження галітозу, який дозволить отримати точне кількісне вираження виділень з видихаємим повітрям, летючих сірчистих з'єднань і низькомолекулярних амінів в нестимульованій ротовій рідині [13].

Крім того, не визначені головні компоненти терапії галітозу в поєднанні з лікуванням соматичних і стоматологічних захворювань [14].

Мета дослідження. Вивчити частоту та тяжкість галітозу у пацієнтів, які звернулися в університетський стоматологічний центр ХНМУ, на етапах ортопедичного лікування.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проводили на клінічній базі кафедри ортопедичної стоматології ХНМУ серед 470 пацієнтів від 18 до 74 років, які були розділені на 4 групи.

Для виявлення рівня самооцінки наявності галітозу пацієнтам пропонувалося заповнити анкету, відповівши на 16 питань.

Анкета: П.І.Б.; вік; стать: м / ж; місце роботи; чи є у Вас хронічні захворювання?; чи перебуваєте Ви на диспансерному обліку?; скільки разів на день Ви чистите зуби?; якій зубній пасті Ви віддаєте перевагу?; чи чистите Ви язик?; чи користуєтеся Ви ополіскувачами, зубочистками, зубними нитками?; чи вважаєте Ви, що у Вас пахне з рота?; з чим Ви пов'язуєте запах з рота?; хотіли

б Ви знайти причину запаху з рота?; чи є у Вас шкідливі звички?; чи є у Вас в роті зубні протези?; лікувалися Ви раніше у стоматолога-ортопеда?

Органолептична оцінка запаху з рота. Органолептичне визначення запаху проводили за методом R. Seemann. Наявність запаху оцінювали під час збору анамнезу та огляду пацієнта і відзначали в карті обстеження. Визначаються чотири ступені тяжкості галітозу:

Ступінь 0 – пацієнт вимовляє звук «А» на відстані 10 см від лікаря, неприємний запах з рота не відчувається.

Ступінь 1 – пацієнт вимовляє звук «А» на відстані 10 см, відчувається неприємний запах.

Ступінь 2 – під час бесіди на відстані 30 см відчувається неприємний запах.

Ступінь 3 – під час бесіди на відстані 1 м відчувається явний запах. Всього проведено 470 обстежень.

Інструментальне вимірювання запаху з порожнини рота. Вимірювання кількості летючих сірчистих сполук у видихуваному повітрі проводили за допомогою приладу «Галітометр». В основі роботи приладу лежить принцип газової хроматографії з використанням напівпровідникового сенсора оксиду цинку або олова. Інтервал між вимірами не менше 90 секунд. В процесі взяття проби застосовано носове дихання. Після включення приладу на дисплеї відображалося значення $0 \pm 0,1$. Засвічувався перший індикатор. Дисплей відраховував 3 хвилини – це час пробного накопичення, протягом якого рот пацієнта повинен бути закритий. Після цього в рот пацієнта вставлялася соломинка. Цикл вважався закінченим, коли індикатор взяття проби вимикався. Оцінка рівня показників галітозу проводилася 3 рази.

Індикатор усереднення засвічувався після завершення взяття трьох проб. На дисплеї відображалося значення і середній показник з пікових значень проб. Критерій проби в нормі становив 80-120 ppb. Всього проведено 1410 вимірювань.

Результати досліджень. При дослідженні рівня самооцінки наявності галітозу виявлені показники у груп пацієнтів 36-55 років перевершують показники всіх досліджувальних груп. Для профілактики та лікування галітозу необхідне виконання наступних заходів:

1. При виявленні стійкого запаху з рота необхідно звертатися до лікаря-стоматолога.

2. Своєчасно проходити санування порожнини рота.

3. Усунення запалення одонтогенної інфекції, видалення зруйнованих зубів, які не підлягають відновленню, а також зуби мудрості при порушенні прорізування (часткова ретенція).

4. Проходження курсу професійної гігієни порожнини рота з видаленням над'ясеневих та під'ясеневих зубних відкладень.

5. За допомогою стоматолога освоїти навички індивідуальної гігієни порожнини рота, чистку зубів і язика.

Враховуючи варіації норми показників галітометра в межах 80-120 ррб і різницю між ними в межах 40 ррб, нами запропоновані ступені тяжкості галітозу з різницею в 40 ррб (табл. 1).

Таблиця 1

Показник	Ступінь тяжкості			
	Норма 0	Легка 1	Середня 2	Тяжка 3
ррб	80-120	121-160	161-200	>200
18-22 роки	23	38	27	1
23-35 років	18	57	68	3
36-55 років	12	61	80	21
56-74 років	2	36	17	6

Розподіл вмісту летких сірчистих сполук за ступенем тяжкості галітозу: норма – 0 (80-120 ррб), легка – 1 (121-160 ррб), середня – 2 (161-200 ррб), тяжка – 3 (>200 ррб).

Таблиця 2

Розподілення показників частоти проявів галітозу

	Вік пацієнтів	18-22 роки	23-35 років	36-55 років	56-74 років	Всього
Частота проявів	Кількість пацієнтів	89	146	174	61	470
	%	19,0	31,0	37,0	13,0	100

Частота галітозу (табл.2) залежить від віку (18-22 роки – 19,0%; 23-35 років – 31,0%; 36-55 років – 37,0%; 56-74 року – 13,0%), при запаленні тканин пародонту та поєднується з наявністю зубних протезів.

Висновки:

1. Дослідження рівня самооцінки наявності галітозу виявили тісний взаємозв'язок медичного і соціального аспектів цієї проблеми і потребує розробки

схеми лікування та профілактики галітозу, що забезпечить підвищення якості стоматологічної допомоги.

2. Показники тяжкості галітозу превалюють у осіб з хронічним генералізованим катаральним гінгівітом, наявністю зубних протезів в незадовільному стані.

3. Частота галітозу залежить від віку пацієнтів, при запаленні тканин пародонту, поєднується з наявністю зубних протезів та незадовільної гігієни порожнини рота.

Перспективи розвитку. Проведені дослідження частоти та тяжкості галітозу у пацієнтів, які звернулися до університетського стоматологічного центру ХНМУ для лікування в ортопедичному відділенні стануть обґрунтуванням призначення антигалітозних засобів і впливу на наявну соматичну патологію. Розробити схему комплексного лікування галітозу, що забезпечить підвищення ефективності ортопедичного лікування.

Використана література:

1. Lenton P. Counseling and treating bad breath patients: A step-by-step approach / P. Lenton, G. Majerus, B. Bakdash // J. Contemp. Dent. Pract. – 2011. – Vol. 2, № 2. – P. 46-61.
2. Пахомов Г. Н. Проблема галитоза / Г.Н. Пахомов [и др.] // Рос. стоматол. журн. – 2007. – № 5. – С. 46-48.
3. Брагин Е.А. Динамика *Helicobacter pylori* – статуса полости рта среди врачей-стоматологов и членов их семей / Е.А. Брагин // Ин-т стоматол. – 2012. – № 2. – С. 35-37.
4. Средства для лечения и профилактики галитоза // Cathedra. – 2008. – Т. 7, №1. – С. 68-71.
5. Беляков А. Власть аромата / А.Беляков // Новый жемчуг. – 2011. – № 2. – 12 с.
6. Цимбалистов А. В. Галитоз и способы его коррекции / А.В. Цимбалистов [и др.] // Пародонтология. – 2008. – № 2(47). – С. 7.
7. Акулович А. В. Употребление жевательной резинки с целью лечения и профилактики галитоза, ксеростомии и других патологических состояний полости рта / А.В. Акулович // Клини. стоматол. – 2014. – № 3. – С. 64-66.
8. Аврамова О. Г. Галитоз: новая проблема в стоматологии / О.Г. Аврамова // Стоматол. для всех. – 2014. – № 1. – С. 18-20.
9. Debaty B. Origin and treatment of bad breath / B. Debaty, E. Rompen // Rev. Med. Liege. – 2012. – Vol. 57, № 5. – P. 324-329.

10. Arowojulo M. O. Halitosis (Fetor oris) in patients seen at the periodontology clinic of the University College Hospital, Ibadan – A subjective evaluation / M.O. Arowojulo, E.B. Dosumu // Niger Postgrad. Med. J. – 2014. – Vol. 11, № 3. – P. 221-224.
11. Попруженко Т.В. Галитоз / Т. В. Попруженко, Н.В. Шаковец // М. : МЕДпресс-информ, 2006. – 48 с.
12. Муравьева С. Галитоз – неприятный запах изо рта / С. Муравьева, Т. Купец // Орбит Экспресс – специализированное издание стоматологической программы Ригли. – 2014. – № 13. – С. 5.
13. Оценка запаха при дыхании путем определения летучих соединений серы и ее корреляция с органолептическим методом / К.М. Хунтер [и др.] // Ин-т стоматол. – 2006. – № 1. – С. 124-126.
14. Максимовский Ю. М. Изучение действия в полости рта жевательных резинок и конфет двойным слепым методом / М. Ю. Максимовский, В.Л. Румянцев, В.И. Митрофанов // Рос. стоматол. журн. – 2013. – № 5. – С. 32-37.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ В СИСТЕМІ МЕТАЛ-ПОЛІМЕР ШЛЯХОМ РОЗРОБКИ НОВОГО ПОЛІМЕРНОГО ПОКРИВНОГО ЛАКУ «СІНМА-М+V»

БРЕСЛАВЕЦЬ Н. М.

кандидат медичних наук,

асистент кафедри ортопедичної стоматології

ГОРЮШКО В. С.

асистент кафедри ортопедичної стоматології

ЯНІШЕН І. В.

доктор медичних наук,

завідувач кафедри ортопедичної стоматології

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Вступ. Відновлення анатомічної цілісності зубів і безперервності зубних рядів з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнтів є основною метою ортопедичного лікування хворих. Сучасні досягнення ортопедичної стоматології значною мірою базуються на використанні нових технологій і розвитку